

кінофестивалі

Сергій ТРИМБАЧ

МОНТАЖ КАПІТАЛУ НА МАЙБУТНЄ

Чомусь прийнято вважати, що нове придумується молодими... Може, колись і було так, однак у наші часи все перевернулося. Ті, кому за сорок, напрочуд енергійні, а от двадцятилітні незрідка нагадують... не буду навіть говорити, що саме. Сучасна цивілізація, напевно ж, винна. Ми ще їли натуральні продукти і пили живу воду... Це, так би мовити, моя установка №1 на конкурсну програму кінофестивалю "Пролог". А друга...

Друга пов'язана з незабутнім враженням від знімального павільйону на кінофакультеті Київського театрального. О, ні, - ледь не вигукнув я тоді, - цього не може бути! Вбога лаврська келія, у яку напхано уламки якихось меблів і металоконструкцій. Забудьте про саме поняття кінематографічної держави там, де є такі батьки і де є такі кіношні сини, змушені бавитися тим, чому важко придумати назву. А до того, ще ледь не повна відмова державного фінансування навчального процесу - ні на курсові, ні на дипломні роботи грошей просто не дають. Хай привчаються дітки жити за капіталізму.

Відтак я був просто вражений кількістю студентських фільмів молодих киян. Хочеться скинути капелюха й зронити в нього сльозу - це ж яку енергію треба було видобути, щоб оце зробити. Іноді, правда, екран ледь мерехтить і звук "завалюється", але то значить, що плівку проявляли у хімікаліях, де побували інші витвори, - економія називається. Однак у всьому іншому, прекрасні маркізи, все не так погано.

Відтак перемога Валентина Мельниченка в конкурсі є славною вікторією українського національного характеру. Правда, Мельниченко трохи підписував враження своєю режисерсько-операторською роботою "Про жінку, яку не зустрічаю" - подібних визнань надалі я би дуже не радив йому робити. Хоча б тому, що українські діви на люблять такої невизначеності.

А загалом то було звично - оператор одержав Головний приз. Бо ж журі не могло не оцінити цю епічну картину - серед повної кінематографічної розрухи раптом бачиш людину, котра знімає, знімає, знімає... Мельниченкове прізвище значиться ледь не в половині київських фільмів. Уже факт сам по собі гідний того, аби лишитися в історії нашого кіно. А ще й професійний рівень операторства вчорашнього студента цілком достойний. Ні, і двадцятилітні у нас не перевелися.

З-поміж українських фільмів, може, найсимпатичніше враження справила стрічка "Літо завжди минає" (режисер Я.Попов, оператор В.Мельниченко). По-перше, своєю професійною спроможністю - упевнена рука постановника відчувається від першого й до останнього кадру. По-друге, неповторною інтонацією розповіді про дорослішання людської душі. Юна Катя (Катя Степанкова) проводить канікули у тітки. І хворіє - тілом і душею. Бо закохана у такого ж юного листоношу, який одного разу полонив її серце чимось невимовно високим і поетичним.

Лірична частина фільму вдало підсвічена доволі тонким, іноді навіть вишуканим гумором, і точними замальовками із натури невеликого провінційного містечка. Це дозволяє досягти ефекту стереоскопії, такого дорожнього і, сказати б, рідкісного в нашому кіно. Поезія й проза тут гармонійно доповнюють один одного... Від їхнього союзу можуть бути дуже гарні діти.

Вишуканості прагне і М.Слабошпицький у "Сторожі". Стильна річ, котра апелює до естетики початку століття. Чоловік і жінка здибуються на цвинтарі. Колись між ними розпочинався роман, однак зупинився на півдорозі. І ось тепер спалах почуттів - у якомусь склепі вони "поетично" займаються любов'ю. Щось справді могильно-цвинтарне є в цьому, відтак логічним є фінал історії - сторож замикає коханців у тому ж склепі.

Нахил до стилізації у студента можна тільки вітати. Подивіться на західних, передусім американських 20-літніх - вони старанно обробляють усе поле візуальної (і не тільки) культури, аби дістатися свободи у грі клавішами, до кожного з яких торкалися пальці великих. Називайте потім як хочете - хоч би постмодерном - але з тієї свободи, з тієї гри може зродитися щось справді нове. Шкіц Слабошпицького потребує продовження таких вправ, хоч це й звучить нині майже глумливо... Однак й на Заході ніхто грошей не підносить на тарілочці, їх треба шукати.

Майже те ж саме можна сказати про фільм "Страх" М.Шаповалова - є в ньому цілісність стилю. Така собі візуальна співанка 46-го року, із точним попаданням в атмосферу, у світовідчуття часу.

Не міг не сподобатися і "JFK" К.Шафоренка. Щоправда, як для ексцентричної короткометражки у

ньому замало знахідок - адже тут належало відпрацювати кожен жест. І все ж смішна історія про те, як падає стіна між героєм і кіноекраном, вдало придумана і дотепно вирішена у фіналі, коли падає від кулі Довженківський Василь у славетному епізоді із "Землі". Куля послана із сьогодні, і хіба ж не так - знову і знову падає герой, знову і знову ми беремо участь у цьому дійстві. Тільки надалі Шафоренкові треба знайти драматурга, який би умів "прошивати" кожен міліметр оповідуваного - унікальне, найважче, може, мистецтво. У кожному разі й тут спроба засвоїти уроки світової культури - спроба симпатична й в цілому результативна.

Традиційно сильна школа ВДІКу і цього разу постала цікавими роботами. Насамперед це стосується картини "Перехід" М.Смирнова. Її героями є самі вдиківські студенти, а в центрі історії - смішний хлопчина із своїми любовними переживаннями. Чимось нагадує "Літо завжди минає" - інтонацією, спостережливістю, умінням точно відтворити життєву ситуацію з її складною гамою почувань.

Натомість у "Загальному вагоні" М.Граника маємо дещо інше - чисто умовне вирішення оповідуваного, загостреність пластичного малюнку, складність вибудованих мізансцен. Однак все це, на жаль, не підкріплено хоч якось розробленою драматургією. Таке враження, що дуже здібний режисер мав справу з більш ніж посередньою сценарною розробкою.

Грузини, як завжди, вразили стабільністю поетики, - що це грузинське кіно, було б видно й чути, навіть якби акторами виступали негри. Міський побут, вічний карнавал життя, з його плинністю і незавершеністю, де один епізод плавно переходить в інший, де одна людина ніби просвічується через іншу. І "Гілоцавт" Р.Глурджідзе, і "Вернісаж" Б.Соломанішвілі підтвердили наявність школи, котра владно полонить кожного, хто потрапляє до її пенатів. Добре це чи погано - ще треба подумати... Про нас так не скажеш - ні актори, ні режисери не виявляють ознак вишколу в межах певної системи. Оператори дають значно більше підстав думати про якусь логіку їхньої освіти... А так - кожен рухається на свій маячок, або й зовсім прошкує незнамо куди й за чим.

Цікаво було б подивитися на те, що являє собою голландська кіношкола, але представили її надто куцо. Фільм А.Коена і Р.Босми запам'ятався хіба екзекуцією чоловічого члена, що не було підтримано фестивальною громадою. Хоча припнутий цвяхом дітородний орган міг би стати печальним символом нашого сьогоднішнього кіно, але не будемо, давайте не будемо...

Ні, якийсь капітал, нехай скромний, складається. Попри все. Ну не може так бути, щоб якось та не було. Охочих знімати кіно на наших теренах не зменшилось. "Пролог" дає підстави іронізувати, плакати й сміятися. І - вірити. Дерзаймо, і доля нас кудись та вивезе.

Кадр із фільму "Про жінку, яку не зустрічаю".
Режисер В.Мельниченко.

Кадр із фільму "Побачення".
Режисер В.Мельникова.

Кадр із фільму "Сон мій, Одетто".
Режисер В.Ніколаєць.